

Финансов сектор: ОЦЕНКИ И ОЧАКВАНИЯ

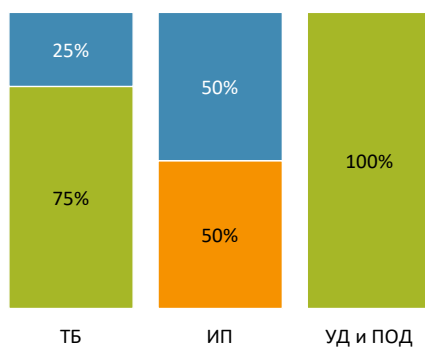
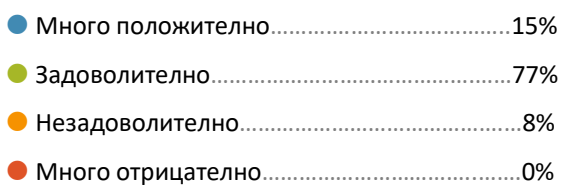
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ПРЕДСТАВЕНИТЕ В НАСТОЯЩОТО ИЗДАНИЕ ОЦЕНКИ И ОЧАКВАНИЯ ОТРАЗЯВАТ МНЕНИЯТА НА АНКЕТИРАНИТЕ ФИНАНСОВИ ПОСРЕДНИЦИ ПРЕДИ НАЧАЛОТО НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19

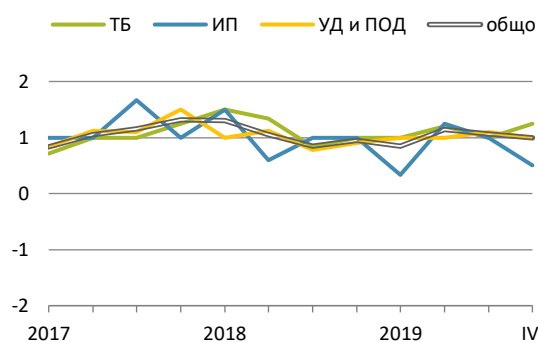
търговски банки (ТБ), инвестиционни посредници (ИП), пенсионно осигурителни дружества (ПОД), управляващи дружества (УД), лев (BGN), евро (EUR), щ. долар (US)

Икономическа ситуация

1. Как оценявате икономическата ситуация в страната през IV-тото тримесечие на 2019 г.?

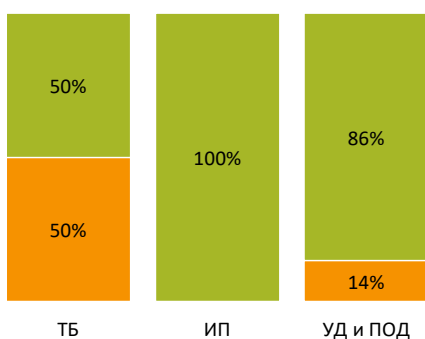

Оценката на финансовите посредници за последното тримесечие на 2019 г. **остава положителна** и близо до стойността си от предходното издание.

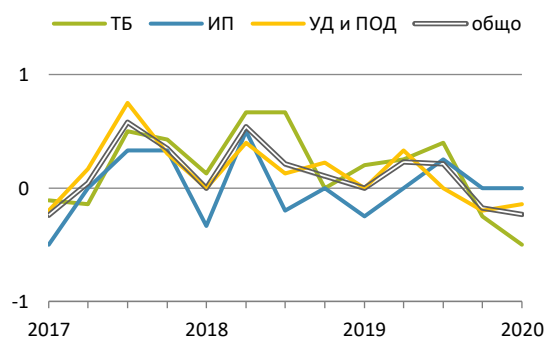

Заб.: Оценките на финансовите посредници за текущата икономическа ситуация са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, това означава, че текущата икономическа ситуация се оценява много положително. Съответно, когато показателят е близък до -2, то текущата икономическа ситуация се оценява много отрицателно.

2. Какви са очакванията Ви относно годишния темп на икономически растеж през I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното?

Реалният растеж на икономиката през първото тримесечие ще остане близо до този от последното тримесечие на 2019 г. Претеглената балансова оценка на анкетираниите се понижава спрямо предходното издание. Въпреки отрицателната стойност, за второ по ред издание тя остава близо до нулата.

Заб.: Очакванията за икономическия растеж са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват ускоряване на икономическия растеж. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за неговото забавяне.

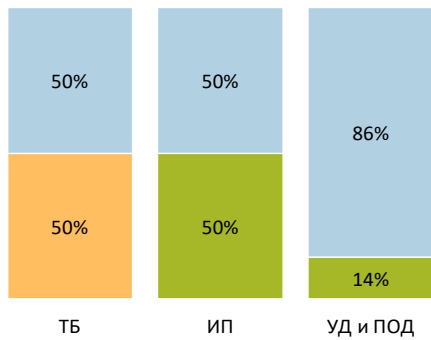
Оценката за настоящата и бъдещата икономическа ситуация

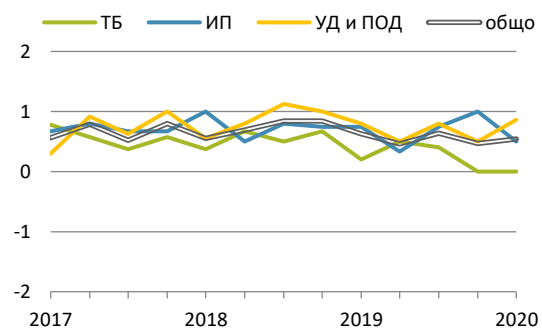
Заб.: Оценката комбинира обобщените очаквания на финансовите посредници за двете величини. Поради липса на отрицателни стойности на балансовите оценки и с цел по-добра визуализация, скалите на графиката са временно променени.

3. Какви са очакванията Ви за годишния темп на изменение на потребителските цени през I-вото тримесечие на 2020 г.?

- Силно повишение.....0%
- Слабо повишение.....69%
- Без промяна.....15%
- Слабо намаление.....15%
- Силно намаление.....0%

Анкетираният продължават да очакват слабо повишение на инфлацията в страната и през първите три месеца на годината, като това е преобладаващият отговор.

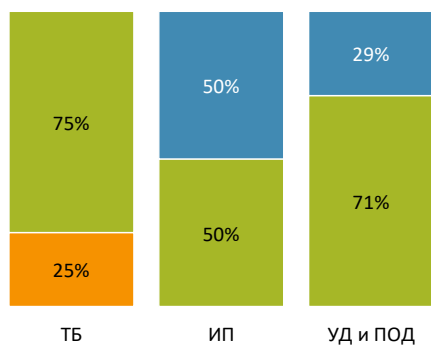

Заб.: Инфлационните очаквания на финансовите посредници са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, това означава, че финансовите посредници очакват значително ускоряване на инфлацията. Съответно, когато показателят е близък до -2, съществуват очаквания за значително забавяне на инфлацията.

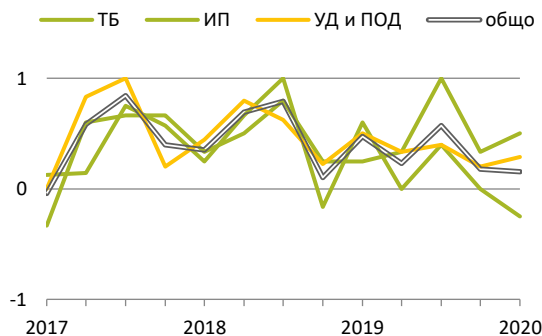
При наличието на дефлация в икономиката, отговор "повишение" следва да се тълкува като забавяне на дефлационния процес, а отговор "намаление" означава задълбочаване на дефлацията.

4. Какви са очакванията Ви за изменението на заетостта на годишна база през I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното?

- Повишение.....23%
- Без промяна.....69%
- Намаление.....8%

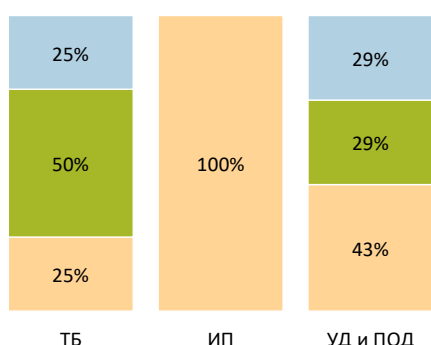
Финансовите посредници прогнозируют тенденцията на отслабване в растежа на заетостта да продължи и през първото тримесечие на 2020 г. Повечето от анкетираният са посочили, че оценките им са по-скоро растежът на заетостта да се запази. В същото време, консолидираният резултат на анкетираният е по-нисък и сочи слабо забавяне спрямо предходното тримесечие.

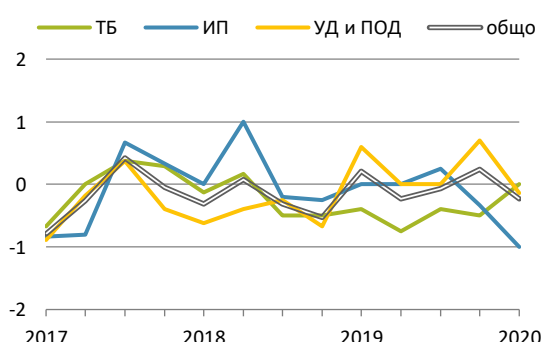
Заб.: Очакванията на финансовите посредници за изменението на заетостта са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват силно увеличение на заетостта. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за силно намаление на заетостта.

5. Какви са очакванията Ви за движението на номиналния курс на лева към щатския долар през I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното?

- Силно поскъпване на лева.....0%
- Слабо поскъпване на лева.....23%
- Без промяна.....31%
- Слабо поевтиняване на лева.....46%
- Силно поевтиняване на лева.....0%

Слабо поевтиняване на лева спрямо американската валута се очаква през първото тримесечие. Доларът загуби минимално позиции в края на 2019 г. след сключеното споразумение между САЩ и Китай и нарастване на оптимизма за икономическия растеж през 2020 г. В началото на настоящата година с развитието на ситуацията в Китай с пандемията от COVID-19 доларът възвърна ролята си на убежище и поскъпна отново.

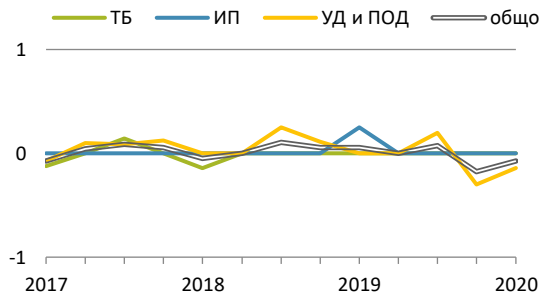
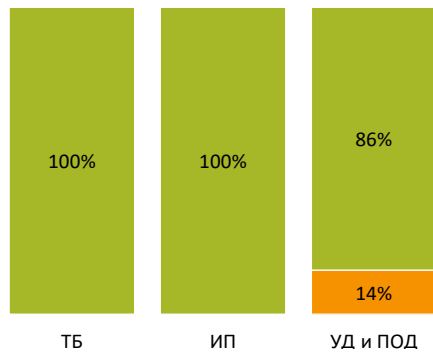

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за движението на номиналния валутен курс на лева към щатския долар са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, това означава, че финансовите посредници очакват силно поскъпване на лева спрямо щатския долар. Съответно, когато показателят е близък до -2, то съществуват очаквания за силно поевтиняване на лева.

6. Какви са очакванията Ви за динамиката на основния лихвен процент през I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното?

- Повишение.....0%
- Запазване на текущите нива.....92%
- Намаление.....8%

Основният лихвен процент ще запази нулевото си равнище. Ликвидността в банковата система остава на високи нива. Мненията за понижение са в съответствие с по-ниското ниво на лихвените проценти на междубанковия пазар през първите два месеца на 2020 г. спрямо средното за последното тримесечие на 2019 г.

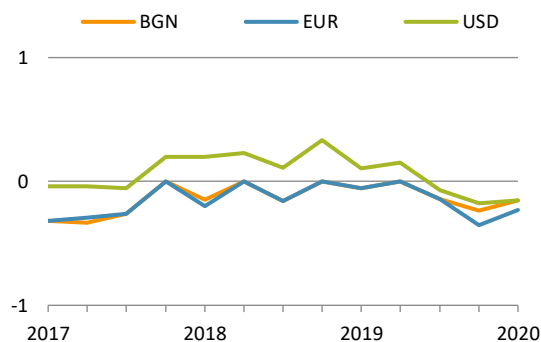
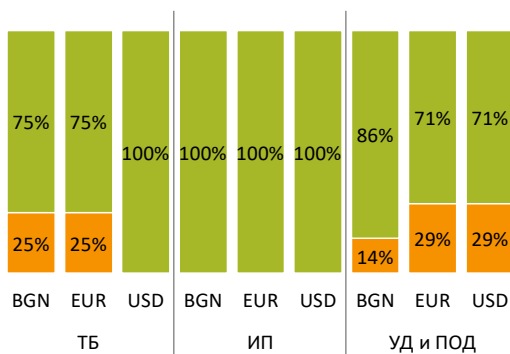

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за динамиката на основния лихвен процент са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват нарастване на основния лихвен процент. Съответно, когато показателят е близък до -1, съществуват очаквания за неговото намаление.

7. Какви са очакванията Ви за лихвените проценти по депозитите през I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното?

	BGN	EUR	USD
● Да се увеличат.....	0%	0%	0%
● Да останат без промяна.....	85%	77%	85%
● Да намалее.....	15%	23%	15%

Преобладаващото мнение на анкетиранияте сочи запазване на нивата на лихвените проценти по депозити. Общата оценка остава леко отрицателна и се подкрепя от отчетеното понижение на среднопретеглените проценти през първите два месеца на 2020 г. на фона на по-високи месечни обеми новоприети депозити.

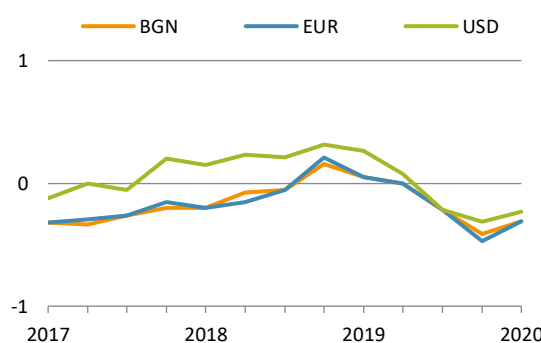
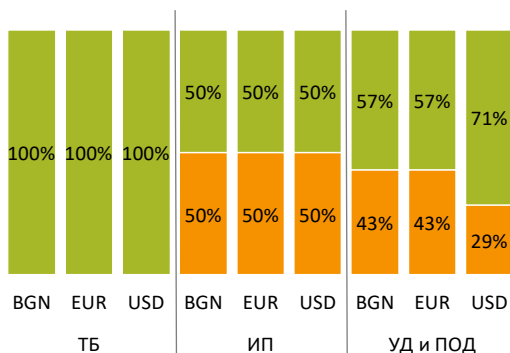

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за динамиката на лихвените проценти по депозитите в лева, евро и щатски долари са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват нарастване на лихвените проценти по депозитите. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за тяхното намаление.

8. Какви са очакванията Ви за лихвените проценти по кредитите през I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното?

	BGN	EUR	USD
● Да се увеличат.....	0%	0%	0%
● Да останат без промяна.....	69%	69%	77%
● Да намалее.....	31%	31%	23%

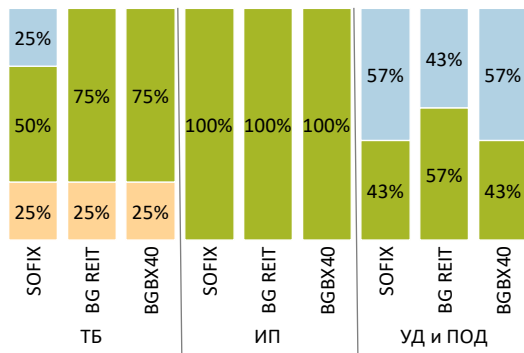
Слабо понижение на лихвените проценти по кредити прогнозираят финансовите посредници, въпреки преобладаващото неутрално очакване. Търговските банки единодушно считат, че средната цена на заемните средства ще се запази без промяна. Среднопретеглените проценти в почти всички сегменти отбелязаха леки повишения в началото на 2020 г. спрямо последното тримесечие на предходната година.

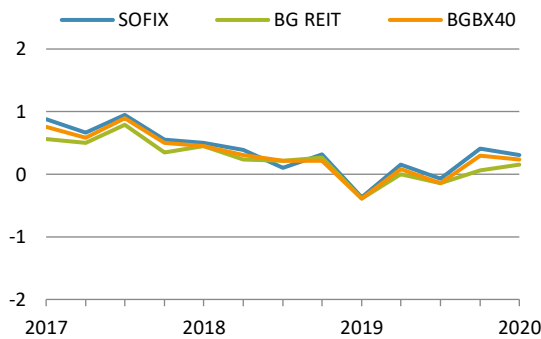
Заб.: Очакванията на финансовите посредници за динамиката на лихвените проценти по кредитите в лева, евро и щатски долари са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват нарастване на лихвените проценти по кредитите. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за тяхното намаление.

9. Какви са очакванията ви за борсовите индекси през I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното?

	SOFIX	BG REIT	BGBX40
Да се увеличи значително	0%	0%	0%
Да се увеличи	38%	23%	31%
Да остане без промяна	54%	69%	62%
Да намалее	8%	8%	8%
Да намалее значително	0%	0%	0%

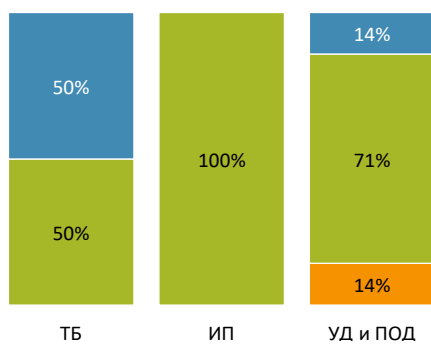
Финансовите посредници са с предимно неутрални очаквания за динамиката на индексите на БФБ-София. Умереният оптимизъм на УД и ПОД допринася за леко положителната балансова оценка, докато малка част от търговските банки допускат негативно развитие. След оптимистично начало на 2020 г. и повишения на индексите през първата половина на януари, капиталовият пазар отново регистрира понижения и през февруари се върна до нивата си от началото на декември 2019 г.

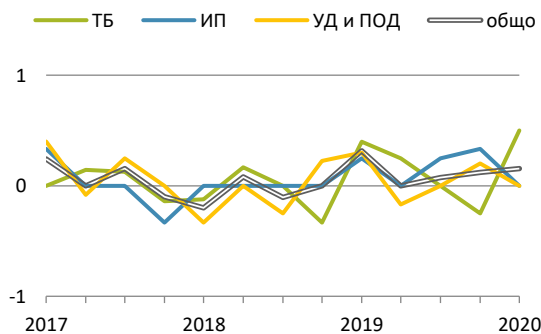
Заб.: Очакванията на финансовите посредници за посоката на движение на борсовите индекси са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 2, това означава, че финансовите посредници очакват значително нарастване на борсовите индекси. Съответно, когато показателят е близък до -2, то съществуват очаквания за тяхното намаление.

10. Какви са очакванията Ви за нивото на междуфирмена задлъжнялост през I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното?

Повишение	23%
Без промяна	69%
Намаление	8%

Минимално повишение на междуфирмената задлъжнялост прогнозираят участниците в анкетата. Положителната балансова оценка се формира благодарение основно на търговските банки, половината от които очакват повишение на показателя. Според резултатите от бизнес наблюденията на НСИ през февруари, всички сектори са отчетели повишение на финансовите проблеми. В по-голяма степен това важи за търговията на дребно и строителството, докато при услугите и промишлеността нарастването е минимално.

Заб.: Очакванията на финансовите посредници за изменението на междуфирмената задлъжнялост са представени чрез претеглен показател. Когато той е близък до 1, това означава, че финансовите посредници очакват значително нарастване на междуфирмената задлъжнялост. Съответно, когато показателят е близък до -1, то съществуват очаквания за нейното намаление.

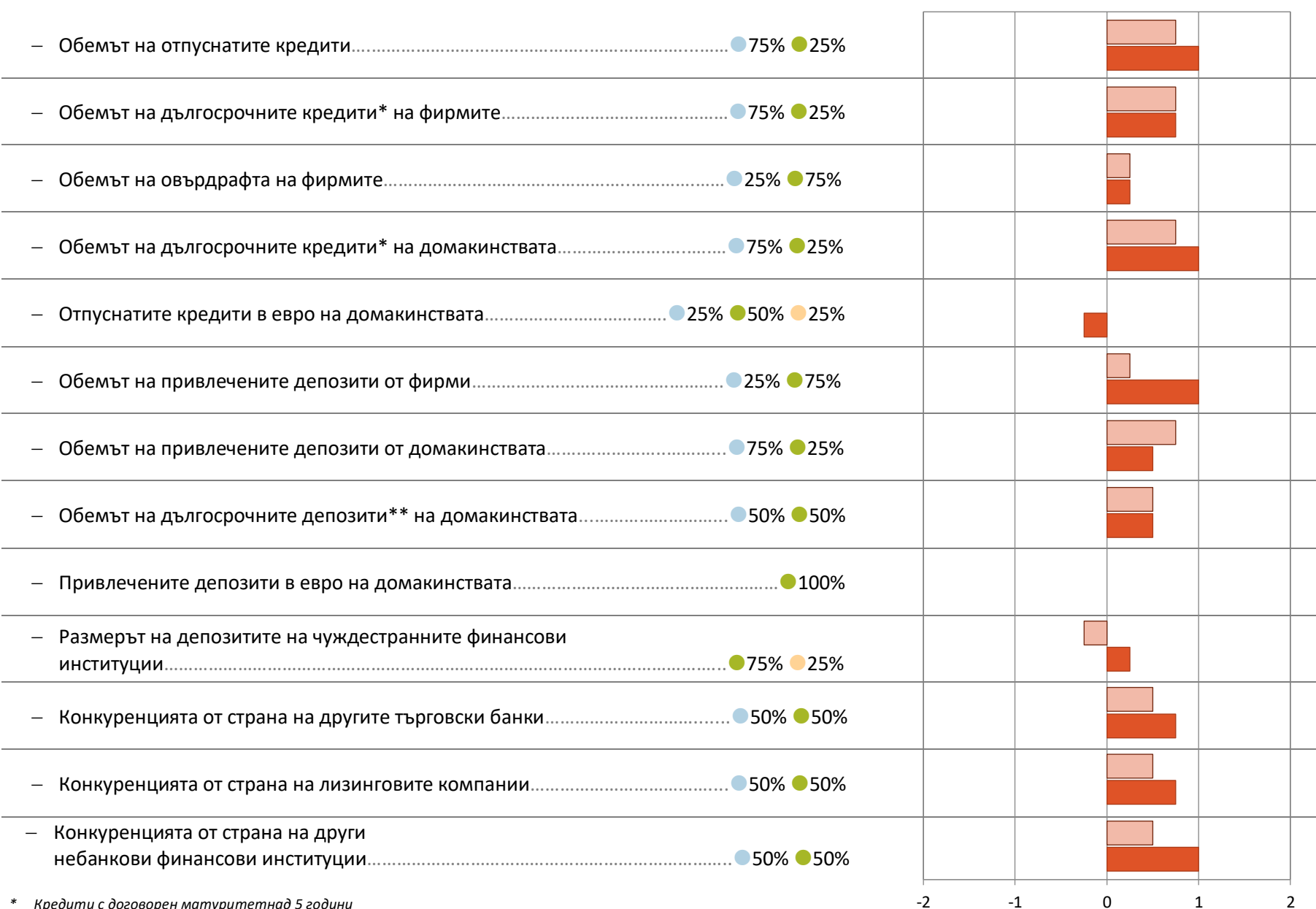
Очаквания за развитието на финансовите посредници

1. Очаквания за дейността на банките

През I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното очакват:

- Да се увеличи значително
- Да се увеличи
- Да остане без промяна
- Да намалее
- Да намалее значително

■ I-во тримесечие на 2020
■ IV-то тримесечие на 2019

* Кредити с договорен матуритет над 5 години

** Депозити с договорен матуритет до две години и депозити, договорени за ползване след предизвестие до 3 месеца

- Очакванията за кредитния пазар остават положителни според анкетираните.
- Кредитирането за нефинансови предприятия ще запази темповете си на нарастване, докато при домакинствата може да има забавяне за сметка на дългосрочните кредити.
- Фирмите ще заделят по-малко средства в банкови депозити, докато домакинствата ще спестяват повече през първото тримесечие. Очакванията се потвърждават от данните за януари.
- Търговските банки ще продължат да оперират в конкурентна среда.

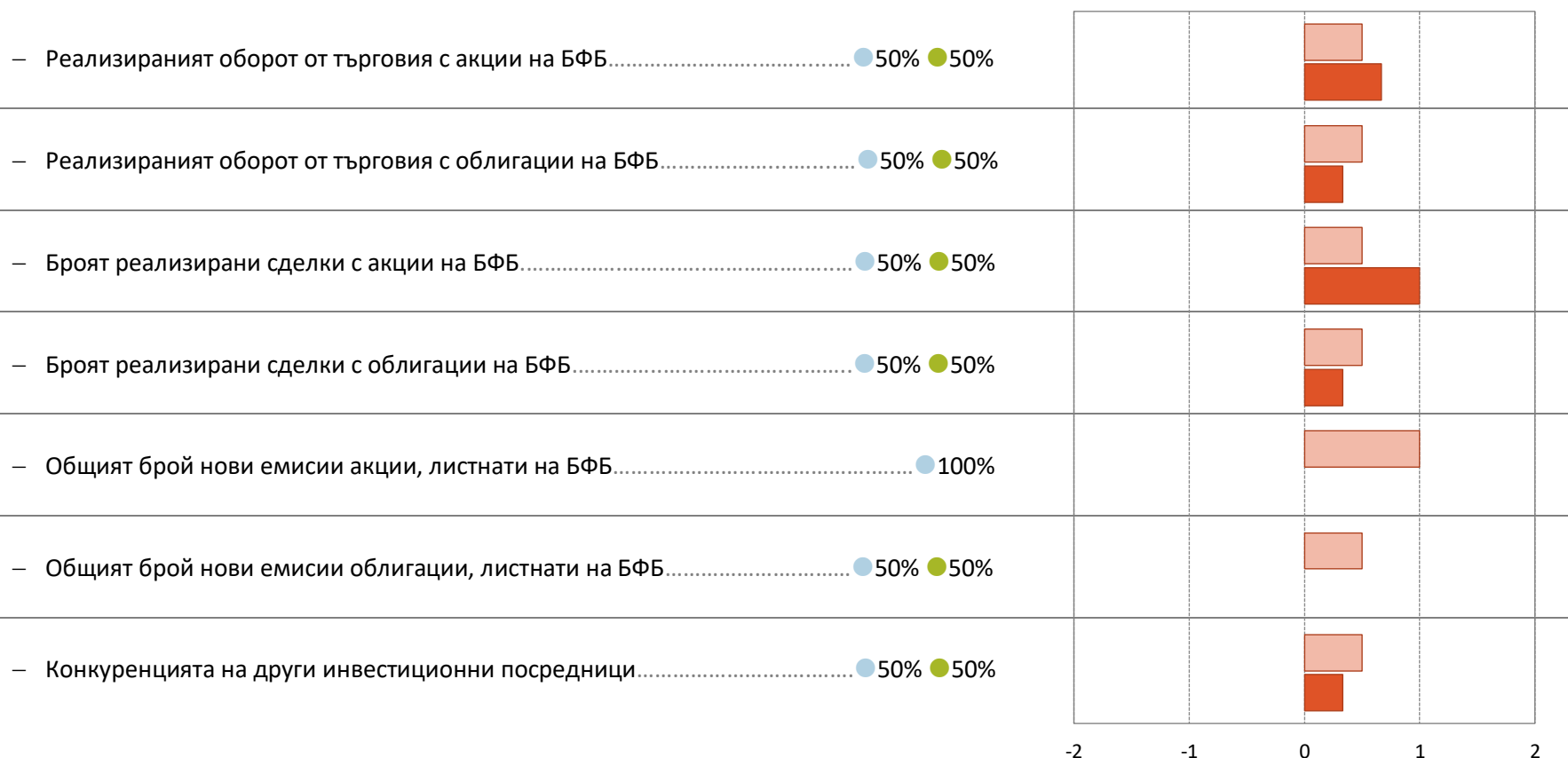
Заб.: Очакванията са представени чрез претеглени показатели, които могат да приемат стойности между 2 (значително нарастване) и -2 (значително намаление). Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници, или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

2. Очаквания за развитието на инвестиционните посредници

През I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното очакват:

- Да се увеличи значително ● Да се увеличи ● Да остане без промяна
- Да намалее ● Да намалее значително

■ I-во тримесечие на 2020
■ IV-то тримесечие на 2019

- Инвестиционните посредници са с умерен оптимизъм в оценките си за развитието на дейността им през първото тримесечие.
- По-съществено според тях ще се ускори броят на реализираните сделки с акции на БФБ на фона на регистрираното увеличение през последното тримесечие на 2019 г.
- Анкетираният инвестиционни посредници очакват увеличение на броя нови емисии на БФБ, като това се отнася в по-голяма степен за пазара на акции.
- Оптимизмът на участниците се оправдава. За януари и февруари има по три емисии облигации и права, както и нов борсово търгуван продукт на Експат и емисия ДЦК. През последните три месеца на 2019 г. бяха реализирани една облигационна емисия и четири емисии права.
- Очакванията са конкуренцията на други инвестиционни посредници да нарасне слабо.

Заб.: Очакванията са представени чрез претеглени показатели, които могат да приемат стойности между 2 (значително нарастване) и -2 (значително намаление). Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници, или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

3. Очаквания на управляващите дружества

През I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното очаквате:

- Да се увеличи значително ● Да се увеличи ● Да остане без промяна
- Да намалее ● Да намалее значително

■ I-во тримесечие на 2020
■ IV-то тримесечие на 2019

- Положителните очаквания при управляващите дружества през първото тримесечие се запазват.
- Слабо ускоряване се очаква при нарастването на привлечените средства от домакинства и нефинансови предприятия и в по-голяма степен от застрахователни дружества и пенсионни фондове.
- Нарастването на акумулираните активи и доходността на КИС ще бъде с темпове, сравними с предходното тримесечие.
- Анкетираните управляващи дружества считат, че конкуренцията в сектора ще нараства по-слабо спрямо последното тримесечие на 2019 г.

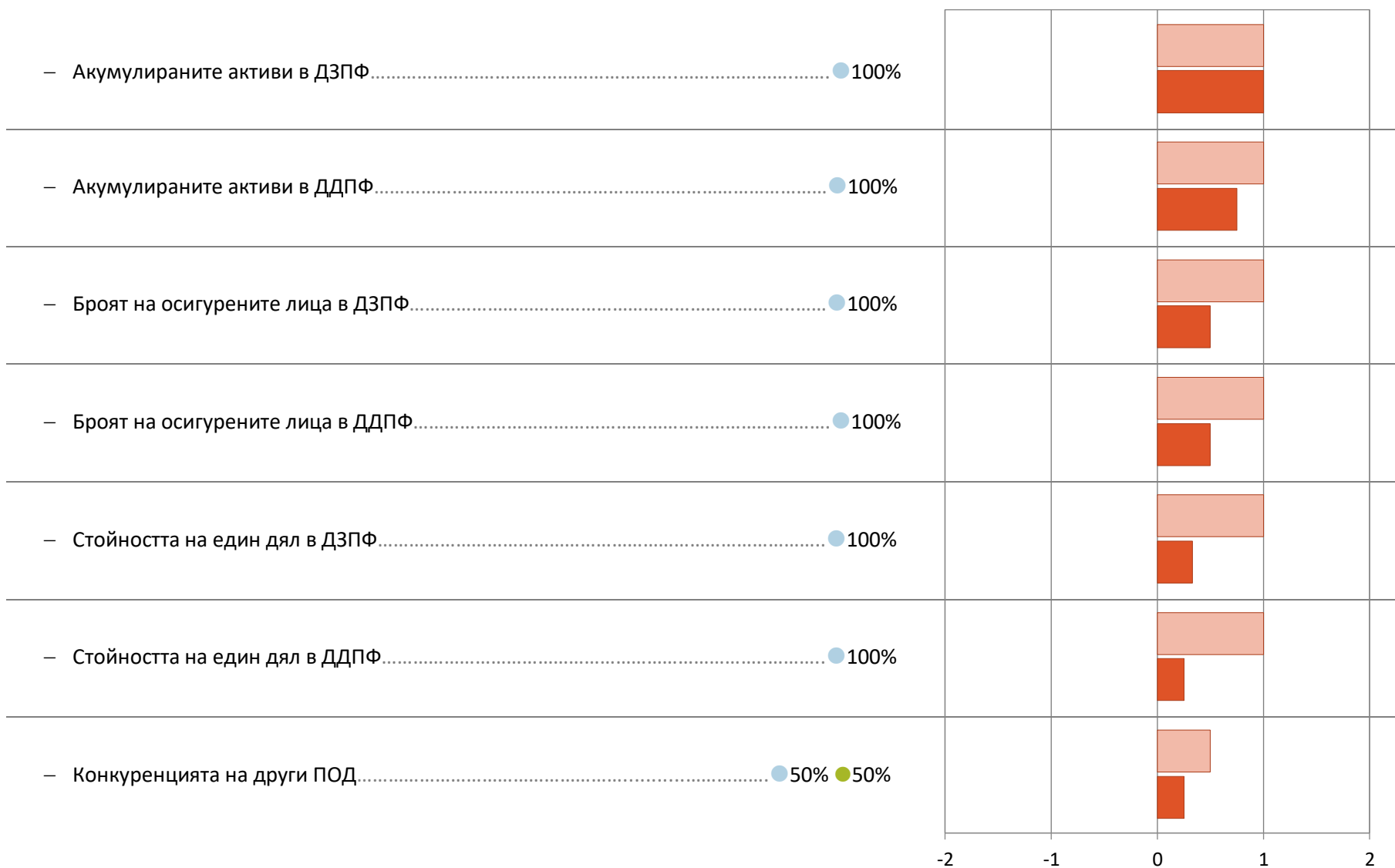
Заб.: Очакванията са представени чрез претеглени показатели, които могат да приемат стойности между 2 (значително нарастване) и -2 (значително намаление). Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници, или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

4. Очаквания на пенсионните осигурителни дружества за:

През I-вото тримесечие на 2020 г. спрямо предходното очаквате:

- Да се увеличи значително ● Да се увеличи ● Да остане без промяна
- Да намалее ● Да намалее значително

■ I-во тримесечие на 2020
■ IV-то тримесечие на 2019

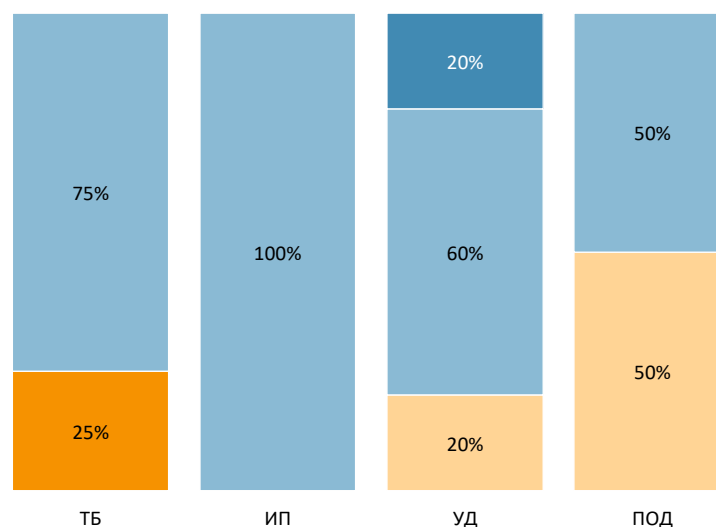

- Положителните очаквания на ПОД за развитието на осигурителния пазар се запазват и през първото тримесечие на годината.
- Анкетираните предвиждат акумулираните активи в управляваните от ПОД фондове за допълнително пенсионно осигуряване да продължат да нарастват в синхрон с отчетеното повишение в края на 2019 г. Спрямо предходната анкета леко ускорение се очаква в темпа на акумулираните в ДДПФ активи.
- Броят на осигурените лица ще продължи да нараства умерено и с висок темп спрямо последното тримесечие на 2019 г.
- ПОД очакват стойността на един дял да се повишава през първо тримесечие на 2020 г.
- Конкуренцията в сектора ще се увеличи.

Заб.: Очакванията са представени чрез претеглени показатели, които могат да приемат стойности между 2 (значително нарастване) и -2 (значително намаление). Когато показателят получава стойност близо до 0, може да е сигнал или за силна разнородност в очакванията на финансовите посредници, или за очаквания за непроменливост на разглежданата икономическа променлива.

Как оценявате потенциалните крайни/нетни ефекти от изпълнението на т.нар. „Зелена сделка на ЕС“ върху българската икономика?

- Положително. Ще се стимулира навлизането на зелени технологии и инвестиции, които в дългосрочен план ще повишат енергийната ефективност на икономиката.....8%
- По-скоро положително. Необходими са допълнителни анализи и оценка на въздействието от целия пакет „Зелена сделка“, както и национален План за преход на икономиката и най-засегнатите отрасли.....69%
- По-скоро отрицателно. Ще се деформира преразпределителната роля на държавата, както и предоставянето на публични услуги.....15%
- Отрицателно. Целите на Европейската комисия са твърде амбициозни. Социално-икономическата цена от прехода, ефектите върху засегнатите сектори, значителните необходими инвестиции и тяхното финансиране ще се отразят негативно върху конкурентоспособността на икономиката.....8%
- Друго.....0%

През декември 2019 г. Европейската комисия публикува съобщение относно Европейската зелена сделка, Пътна карта и ключови действия в периода 2020–2021 г. за постигане на конкурентоспособна икономика при нулеви нетни емисии на парникови газове до 2050 г. В съобщението на ЕК се предлага ревизиране на европейското законодателство с оглед увеличаване на целта за климата на ЕС за намаляване на емисиите на парникови газове на ЕС до 2030 г. вместо с 40% до 50-55%. Предложенията засягат всички сфери на социално-икономическия живот – енергетика, транспорт, селско стопанство, околна среда и биоразнообразие, индустрията и редица свързани сектори¹.

Сред основните стъпки, предложени в Пътната карта са: цялостен план за увеличаване на целта за климата на ЕС до 2030 г., преразглеждане на Директивата за системата за търговия с квоти за емисии на парникови газове, Промислена стратегия на ЕС, Европейски пакт за климата, План за кръгова икономика със специален акцент върху секторите, които са ресурсоинтензивни като текстил, строителство, електроника и пластмаси, Стратегия интелигентна мобилност и др.

Основна цел на ЕК чрез този пакет от мерки и завишени екологични цели е европейските икономики да се трансформират по начин, чрез който да постигнат конкурентоспособност при нулеви нетни емисии на парникови газове. За реализирането на тези амбициозни планове, ЕК посочва, че ще са необходими значителни инвестиции, компенсации за засегнатите лица, насочени политики за засегнатите региони и икономически сектори, както и общите усилия на държавите членки.

Преходът към нисковъглеродна икономика поставя значителни предизвикателства пред държавите членки, като ЕС обяви, че за най-засегнатите държави ще бъдат въведени подходящи подкрепящи механизми. Ще е необходима диверсификация и модернизиране на регионите, както и планове за справяне с трудностите и социално-икономическите разходи, свързани с прехода.

България е една от държавите членки на ЕС, която ще бъде значително засегната от декарбонизацията на икономиката. В страната се добиват и преработват 7% от въглищата и формират около 8% от работните места във въгледобивния сектор в ЕС.

„Зелената сделка“, и в частност преходът към декарбонизация в България ще засегнат редица структуроопределящи отрасли, с важно значение за националната сигурност на страната.

Въглищният преход ще засегне енергийния и въгледобивния сектор, като това ще доведе до вторични ефекти за цялата икономика, особено във въглищните региони. Преходът ще има преки ефекти за засегнатите сектори, индиректни (в свързаните сектори) и индуцирани ефекти върху брутната добавена стойност и заетите лица. Съответно той ще има и висока социална цена заради загуба на заетост и доходи в цели региони, нуждата от насочени мерки, социална подкрепа, вкл. и преквалификация, което ще постави допълнителни предизвикателства на регионално ниво.

От друга страна, необходимостта да се гарантира стабилността на електроенергийната система ще изисква значителни инвестиции за нови базови мощности, инфраструктура, пренос, съхранение, нови инсталации, възобновяеми енергийни източници, индустриализация на регионите и др.

Поради актуалността на темата и огромното ѝ значение за България в това издание попитахме участващите в анкетата финансови посредници за

¹https://ec.europa.eu/info/publications/communication-european-green-deal_en

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication-annex-roadmap_en.pdf

очакваните потенциални ефекти от изпълнението на европейския пакет „Зелена сделка на ЕС“ върху българската икономика.

Повечето от респондентите (69%) показват по-скоро положителна нагласа, но считат, че е необходима оценка на въздействието и Национален план за действие.

Резултатите от допитването показват, че тежестта на двете крайни позиции по темата е балансирана. 8% от финансовите посредници са оценили положително инициативите на ЕК и 8% ги определят като твърде амбициозни. Според 25% от търговските банки

нетният ефект от Зелената сделка ще бъде отрицателен, а социално-икономическата цена на прехода, необходимите инвестиции за него ще се отразят негативно върху конкурентоспособността на икономиката. По-скоро отрицателно са посочили 15% от общо всички участници.

Инвестиционите посредници са по-скоро положително настроени за нетните ефекти в България, но считат, че са необходими допълнителни анализи и план за преход. От страна на управляващите дружества, участвали в изследването беше получен коментар в подкрепа на „зелената икономика“.

Изследването е осъществено на базата на анкети. Събраните отговори се обобщават така, че отговорите на отделните участници в анкетата остават анонимни и не се оповестяват публично. Търговските банки отговарят само на анкетата, предназначена за търговски банки, независимо че някои от тях изпълняват и дейност на инвестиционни посредници.

Изследването не трябва да се възприема като препоръка за инвестиране или вземане на решение за ползване на услугите на финансовите посредници. МФ не поема отговорност за понесени загуби от трети лица, вследствие използването на информация, публикувана в изследването.

ISSN 2367-4733

© Министерство на финансите, 2020 г.

Дирекция "Икономическа и финансова политика"

София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102

<http://www.minfin.bg/bg/page/871>

e-mail: secretary.evp@minfin.bg